

РАДА СУДДІВ УКРАЇНИ

01601, м. Київ, вул. Липська, 18/5, тел.: (044) 277-76-29, факс: (044) 277-76-30

22 липня 2015 року

м. Одеса

РІШЕННЯ

№ 72

Відповідно до п. п. 1 та 2 Основних принципів незалежності судових органів, схвалених резолюціями NN 40/32 та 40/146 Генеральної Асамблеї ООН від 29.11 та 13.12.85, незалежність судових органів гарантується державою та закріплюється в конституції або законах країни. Усі державні та інші установи зобов'язані шанувати незалежність судових органів та дотримуватися її. Судові органи вирішують передані їм справи безсторонньо, на основі фактів та відповідно до закону, без будь-яких обмежень, неправомірного впливу, спонукань, тиску, погроз або прямого чи непрямого втручання з будь-якого боку і хоч би з яких причин.

Рекомендація N CM/Rec(2010)12 Комітету міністрів Ради Європи від 17.11.2010 щодо незалежності, ефективності та обов'язків суддів містить положення про те, що виконавча та законодавча влада повинні гарантувати незалежність суддів і утримуватися від дій, які можуть підірвати незалежність судової влади або довіру суспільства до неї.

Відповідно до положень ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, метою забезпечення незалежності судової влади є гарантування кожній особі основоположного права на розгляд справи справедливим судом тільки на законній підставі та без будь-якого стороннього впливу.

Незалежність судової влади є головною умовою забезпечення верховенства права, ефективного захисту прав і свобод людини та громадянина, юридичних осіб, інтересів суспільства й держави.

Незалежність і недоторканність суддів гарантують ст. ст. 126 і 129 Конституції, якими встановлено, що судді при здійсненні правосуддя незалежні й підкоряються лише закону. Законом «Про судоустрій і статус суддів» визначені умови виконання професійних обов'язків суддів та правові засоби, за допомогою яких забезпечується реалізація конституційних гарантій самостійності судів та незалежності суддів.

Зокрема, ст. 6 цього Закону у редакції Закону України «Про забезпечення права на справедливий суд» встановлено, що втручання у

здійснення правосуддя, вплив на суд або суддів у будь-який спосіб, неповага до суду чи суддів, збирання, зберігання, використання і поширення інформації усно, письмово або в інший спосіб з метою впливу на безсторонність суду забороняється і тягне за собою відповідальність, установлену законом.

05.02.2015 та 04.06.2015 Радою суддів України було прийнято рішення щодо забезпечення незалежності суддів.

Вказаними рішенням, виходячи із аналізу звернень до Ради суддів України, було піднято питання про наявність численних фактів втручання у діяльність суддів з метою перешкодити виконанню ним службових обов'язків.

Станом на сьогодні у суспільстві не вбачається існування тенденції щодо зменшення тиску та факторів впливу на діяльність суддів з метою спонукання їх до прийняття тих чи інших судових рішень.

Про зазначене свідчать численні звернення до Ради суддів України, що надійшли після 04.06.2015, серед яких звернення господарського суду Одеської області (щодо спроби зірвання невідомими особами зборів суддів 03.04.2015, на яких розглядалося питання про обрання голови суду), звернення судді Ржищівського районного суду Київської області Керимова Р.В. (щодо загрози незалежності, погроз фізичною розправою йому та членам родини, неможливості здійснення правосуддя), звернення судді Жовтневого районного суду міста Дніпропетровська Браги А.М. (звернення щодо загрози незалежності судді, вчинення тиску на суд), звернення Голови Роменського міськрайонного суду Сумської області Яковець О.Ф. (щодо загрози незалежності судді, вчинення тиску з боку обвинуваченого Косенка О.О.), звернення судді окружного адміністративного суду м. Києва Кротюк О.В. (щодо здійснення тиску стороною у справі позивачем - Всеукраїнська громадська організація «Комітет конституційно-правового контролю України»), звернення судді Ленінського районного суду міста Дніпропетровська (щодо загрози незалежності судді, вчинення тиску з боку обвинуваченого звернення судді Хортинського районного суду міста Запоріжжя Бондаренко І.В. (щодо здійснення тиску стороною у справі через звернення до Люстраційного комітету міста Запоріжжя) тощо.

Аналіз та дослідження звернень до Ради суддів України щодо фактів тиску на суддів і втручання в діяльність суддів дає можливість зробити висновок, що найбільш поширеними та такими, що набувають системного характеру, є випадки дій громадських організацій, об'єднань або груп громадян, учасників судового процесу, спрямованих на висловлення власного відношення до судової влади та/або окремих суддів, які супроводжувались заходами впливу на суддів, що саме по собі є порушенням вимог частини другої статті 126 Конституції України (вплив на суддів у будь-який спосіб забороняється).

Серед інших підстав звернення суддів щодо втручання у судову слід виділити звернення, у яких судді зазначають про випадки здійснення тиску з боку органів прокуратури.

Так, до Ради суддів надійшли звернення судді Охтирського міськрайонного суду Сумської області Ковальова О.О. (щодо загрози незалежності судді, здійснення тиску на суд з боку Охтирського міськрайонного прокурора Сумської області Слабунової Ю.В.), звернення Голови Зарічного районного суду Сумської області (щодо розміщення на сайті прокуратури Сумської області інформації про прийняття суддею неправосудного рішення за відсутності обвинувального вироку з цього приводу).

Крім того, збори суддів Новоград-Волинського міськрайонного суду Житомирської області у своєму зверненні, що надійшло до Ради суддів України, окрему увагу звертають на неприпустимість допущення народними депутатами України висловлювань, що підривають авторитет судової влади України.

Відповідно до ч. 5 ст. 48 Закону України «Про судоустрій та статус суддів» органи державної влади, органи місцевого самоврядування, їх посадові та службові особи, а також фізичні і юридичні особи та їх об'єднання зобов'язані поважати незалежність судді і не посягати на неї.

Частиною 1 ст. 8 Закону України «Про статус народного депутата» встановлено, що у своїй діяльності народний депутат повинен дотримуватися загально визнаних норм моралі; завжди зберігати власну гідність, поважати честь і гідність інших народних депутатів, службових та посадових осіб і громадян; утримуватись від дій, заяв та вчинків, що компрометують його самого, виборців, Верховну Раду України, державу.

Положеннями статті 52 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» визначено, що на пленарному засіданні Верховної Ради промовець не повинен вживати образливих висловлювань, непристойних слів, закликати до незаконних дій. У разі порушення промовцем такої вимоги головуєчий на пленарному засіданні попереджає його про неприпустимість таких висловлювань і закликів або припиняє його виступ, а в разі повторного порушення - позбавляє права виступу на цьому пленарному засіданні.

Комітет Міністрів Ради Європи в Рекомендації CM/Rec (2010) 12 щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки від 17 листопада 2010 року наголосив, що судді не зобов'язані роз'яснювати, якими переконаннями вони керувалися при прийнятті судових рішень (п. 15). Коментуючи рішення суддів, виконавча та законодавча влада мають уникати критики, яка може підірвати незалежність судової влади або довіру суспільства до неї. Їм також слід уникати дій, які можуть поставити під сумнів їхнє бажання виконувати рішення суддів, за винятком випадків, коли вони мають намір подати апеляцію (п. 18).

Однак, вже тривалий час спостерігаємо протилежне. Окремі народні депутати, високопосадовці органів виконавчої влади та прокурори публічно, з відвертою неповагою коментують і критикують судові рішення, заявляють про їх неправосудність, хоча ці рішення в установленому процесуальним законом порядку не скасовані.

Про втручання в діяльність судді та тиск на суд у кримінальному провадженні з боку народного депутату України Мосійчука І. йде мова і у зверненні судді Вінницького міського суду Вінницької області Курбатової І.Л. Відео із зали суду, розміщені в мережі Інтернет, свідчать про прямі погрози народного депутата України здійснити розправу з суддею шляхом її звільнення за прийняте процесуальне рішення про відмову у задоволенні заяви про відвід судді („я зроблю все щоб Ви не працювали”) та про наміри зриву судового засідання (я тобі не дам проводити засідання”).

Те ж саме стосується й прокурорів: вони ніколи не повинні ні ставити під сумнів судові рішення, ні перешкоджати їхньому виконанню, зберігаючи використання їх права на процедуру апеляції або на будь-яку іншу пояснювальну процедуру (п. 19 Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи Res (2000) 19 щодо ролі прокуратури в системі кримінального правосуддя).

Особливо слід звернути увагу на обставини, викладені у зверненні заступника Голови Вищого господарського суду України Могила С.К. про факти безпрецедентного втручання в діяльність органів суддівського самоврядування під час проведення загальних зборів суддів Господарського суду Одеської області, які відбулися 03 квітня 2015 року з приводу обрання голови суду. Як зазначено у зверненні, під час таємного голосування невідомі особи намагалися зірвати загальні збори суддів та вчинили спробу викрадення скриньки для бюлетенів.

Зазначені вище факти призводять до дестабілізації діяльності судової влади, руйнують сподівання суспільства на ефективність діяльності судових органів. У підсумку такі явища становлять загрозу утвердженню в Україні принципу верховенства права, підривають основи правопорядку в державі, завдають непоправної шкоди авторитету України на міжнародній арені, як держави, яка здатна дотримуватися положень законів.

Рада суддів вважає, що такі порушення права на справедливий суд є неприпустимим.

Заслухавши та обговоривши інформацію щодо аналізу випадків втручання у роботу суддів, відповідно до статті 113, частини п'ятої статті 127 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та Положення про Раду суддів України, затвердженого X позачерговим з'їздом суддів України 16 вересня 2010 року (із наступними змінами), Рада суддів України

в и р і ш и л а:

1. Вважати неприпустимими та такими, що порушують норми статті 12 Закону України «Про правила етичної поведінки», статті 8 Закону України «Про статус народного депутата України», дії та висловлювання окремих народних депутатів, державних службовців усіх рівнів, які принижують авторитет судової влади. Закликати політиків, високопосадовців зважено та конструктивно підходити до будь-якої критики конкретних суддів та судових рішень.

2. Звернутися до Голови Верховної Ради України із закликом щодо недопущення порушень народними депутатами України під час роботи у парламенті загальновизначених норм моралі, зокрема щодо утримання від висловлювань, які завдають шкоди честі, гідності та діловій репутації суддів України та принижують судову владу України в цілому.

3. Звернутися до Генеральної прокуратури України з прохання про повідомлення про хід розслідування справ про втручання в діяльність суддів.

4. Визнати неприпустимими та такими, що грубо порушують основи судоустрою України дії осіб щодо втручання та тиску на органи суддівського самоврядування.

**Голова
Ради суддів України**

В.М. Сімоненко